



# هرس درختان میوه و درختچه‌های زینتی

تألیف:

دکتر جمشید حکمتی - دکتر سید مهدی میری

اعضای هیئت علمی دانشگاه آزاد اسلامی - واحد کرج

علم کشاورزی ایران

۱۳۹۰

سرشناسه : حکمتی، جمشید، ۱۳۱۲ -

عنوان و نام پدیدآور : هرس درختان میوه و درختچه‌های زینتی / جمشید حکمتی . مهدی میری.

مشخصات نشر : تهران : علم کشاورزی ایران، ۱۳۹۰.

مشخصات ظاهری : ۴۲۸ ص.

شابک : 978-600-5410-71-6

یادداشت : کتابنامه.

موضوع : درخت‌های میوه -- هرس

موضوع : درختچه‌های زینتی -- هرس

موضوع : هرس

شناسه افزوده : میری، سید مهدی. ۱۳۵۴ -

رده بندی کنگره : ۶۵۸/۲۵۹/۵SB ج ۴۵۸ ۱۳۹۰

رده بندی دیویی : ۶۳۴۱-۴۴۲

شماره کتابشناسی ملی : ۱۸۴۷۳۲

ناشر: علم کشاورزی ایران

عنوان: هرس درختان میوه و درختچه‌های زینتی

مؤلفین: دکتر جمشید حکمتی - دکتر سید مهدی میری

چاپ: آبنوس

صحافی: امیر

نوبت چاپ: اول / تابستان ۱۳۹۰

شمارگان: ۱۰۰۰ جلد

قیمت: ۱۵۰۰۰۰ ریال

شماره شابک: ۹۷۸-۶۰۰-۵۴۱۰-۷۱-۶

این اثر، مشمول قانون حمایت مولفان و مصنفان و هنرمندان مصوب ۱۳۴۸ است. هرکس تمام یا قسمتی

از این اثر را بدون اجازه ناشر یا مولف، نشر یا پخش کند مورد پیگرد قانونی قرار خواهد رفت.

کلیه حقوق مادی و معنوی این اثر متعلق به ناشر می باشد.

آدرس نشر و محل توزیع: تهران - خیابان انقلاب - خیابان ۱۲ فروردین - مابین روانمهر و چهارراه

لبافی نژاد- بن بست یاس پلاک ۱- طبقه همکف

تلفن: ۶۶۴۴۶۱۸۹۸-۶۶۹۷۴۸۷۶ تلفکس: ۶۶۴۸۱۱۸۷

سایت: [www.bostaneketab.com](http://www.bostaneketab.com) ایمیل: [info@bostaneketab.com](mailto:info@bostaneketab.com)

"مسئولیت صحت مطالب کتاب با مؤلفین می باشد."

|   |          |
|---|----------|
| ۱ | پیشگفتار |
| ۳ | مقدمه    |

### کلیات

|   |                       |
|---|-----------------------|
| ۵ | یادآوری               |
| ۵ | شکل ظاهری گیاه        |
| ۵ | ۱- ریشه               |
| ۶ | ۲- تنه و یا ساقه درخت |
| ۶ | ۳- شاخه               |
| ۷ | ۴- برگ                |
| ۷ | ۵- جوانه و گل         |

### فصل اول - مبانی هرس

|    |                         |
|----|-------------------------|
| ۱۱ | تعریف                   |
| ۱۱ | هرس و اهمیت آن          |
| ۱۲ | ۱- افزایش عمر درخت      |
| ۱۲ | ۲- افزونی میزان محصول   |
| ۱۲ | ۳- ایجاد فرم            |
| ۱۲ | ۴- جوان کردن درختان مسن |
| ۱۳ | ۵- افزایش کیفیت میوه    |
| ۱۳ | ۶- جلوگیری از ریزش میوه |
| ۱۳ | هرس و اسکلت‌بندی درخت   |
| ۲۴ | هرس درختان کهن‌سال      |
| ۲۵ | وسایل هرس               |
| ۲۵ | الف- قیچی               |
| ۳۳ | ب- اره                  |
| ۳۹ | ج- چاقوی باغبانی        |
| ۴۰ | د- نردبان               |
| ۴۰ | ه- چسب باغبانی          |
| ۴۱ | طبیعت و خواص چسب        |
| ۴۲ | ۱- چسب گرم              |

|    |                                         |
|----|-----------------------------------------|
| ۴۲ | ۲- چسب سرد                              |
| ۴۳ | طرز مصرف چسب پیوند                      |
| ۴۴ | هرس و نحوه برش                          |
| ۴۸ | زمان هرس                                |
| ۴۸ | الف- هرس زمستانه                        |
| ۴۹ | ب- هرس تابستانه                         |
| ۵۲ | اصول هرس فرمی                           |
| ۵۳ | هرس شکل دمی                             |
| ۵۳ | هرس یاردهمی                             |
| ۵۳ | انتخاب فرم                              |
| ۵۴ | انواع فرم‌های هرس                       |
| ۵۷ | فرم گرد یا کروی                         |
| ۵۹ | فرم دوکی                                |
| ۶۱ | فرم هرمی                                |
| ۶۲ | فرم هرمی جامی                           |
| ۶۴ | فرم درختچه‌ای یا پاکوتاه                |
| ۶۴ | هرس فرمی در درختان پابلند و تیمه پابلند |
| ۶۸ | فرم‌های پهن                             |
| ۷۲ | فرم لوزی                                |
| ۷۳ | فرم کوردون                              |
| ۷۶ | فرم بادبزی یا پالمیت                    |
| ۷۸ | پالمیت ساده یا کوردون عمودی             |
| ۷۹ | پالمیت چهلچراغی یا چهارگوش              |
| ۸۱ | فرم پهن دو شاخه                         |
| ۸۲ | فرم پهن دو شاخه مضاعف                   |
| ۸۴ | فرم پرچین با یک بازو یا روش لپاژ        |
| ۸۵ | فرم پرچین با دو بازو                    |
| ۸۷ | فرم پرورش پرچین مایل (رسمانی مایل)      |

فصل دوم - هرس درختان میوه

|     |                                                   |
|-----|---------------------------------------------------|
| ۸۹  | ..... مقدمه                                       |
|     | بخش اول - درختان میوه دانه‌دار                    |
| ۹۳  | ..... سیب و روش‌های پرورش و هرس آن                |
| ۹۴  | ..... سیب                                         |
| ۹۵  | ..... نحوه پرورش و هرس درختان سیب پاکوتاه         |
| ۹۵  | ..... فرم جامی                                    |
| ۹۷  | ..... فرم شلجمی یا جامی محو‌دار                   |
| ۱۰۰ | ..... فرم دوکی                                    |
| ۱۰۳ | ..... فرم هرمی پاکوتاه                            |
| ۱۰۴ | ..... فرم بادبزی یا پالمگ                         |
| ۱۱۰ | ..... فرم دوکی باریک                              |
| ۱۱۲ | ..... فرم پرچین یک‌طرفه (لپاز)                    |
| ۱۱۵ | ..... فرم پرچین دوطرفه                            |
| ۱۱۷ | ..... هرس و تربیت درختان نیمه پابلند و پابلند سیب |
| ۱۲۱ | ..... گلابی و روش‌های پرورش و هرس آن              |
| ۱۲۲ | ..... گلابی                                       |
| ۱۲۲ | ..... فرم‌های پرورش درختان گلابی                  |
| ۱۲۵ | ..... هرس باردهی درختان سیب و گلابی               |
| ۱۲۶ | ..... میخچه یا دارد                               |
| ۱۲۷ | ..... لامبور                                      |
| ۱۲۸ | ..... شاخک یا براندی                              |
| ۱۲۹ | ..... شاخه میوه دهنده یا کورسون                   |
| ۱۲۹ | ..... شاخه                                        |
| ۱۲۹ | ..... نرک یا گورمان                               |
| ۱۳۱ | ..... جوانه چوب                                   |
| ۱۳۱ | ..... جوانه گل                                    |
| ۱۳۳ | ..... تغییرات جوانه                               |
| ۱۳۶ | ..... چگونگی تغییر کورسون به اندام بارده          |

|     |       |                                           |
|-----|-------|-------------------------------------------|
| ۱۳۷ | ..... | عملیات و اجرای هرس                        |
| ۱۴۵ | ..... | هرس سبز یا تابستانه در درختان سیب و گلابی |
| ۱۴۵ | ..... | اصول کلی هرس تابستانه                     |
| ۱۴۶ | ..... | سیستم‌های هرس تابستانه                    |
| ۱۴۶ | ..... | ۱- هرس لورت                               |
| ۱۴۷ | ..... | ۲- هرس سه جوانه                           |
| ۱۴۸ | ..... | ۳- هرس طویل یا شدید                       |
| ۱۴۹ | ..... | پنسمان                                    |
| ۱۵۱ | ..... | به و روش‌های پرورش و هرس آن               |
| ۱۵۲ | ..... | به                                        |
| ۱۵۲ | ..... | هرس به                                    |
| ۱۵۵ | ..... | ازگیل و روش‌های پرورش و هرس آن            |
| ۱۵۶ | ..... | ازگیل                                     |
| ۱۵۶ | ..... | هرس ازگیل                                 |
|     |       | بخش دوم- درختان میوه هسته‌دار             |
| ۱۵۹ | ..... | هلو و روش‌های پرورش و هرس آن              |
| ۱۶۰ | ..... | هلو                                       |
| ۱۶۰ | ..... | هرس هلو                                   |
| ۱۶۱ | ..... | هرس فرماسیون نوع جامی                     |
| ۱۶۴ | ..... | هرس باردهی در درختان هلو                  |
| ۱۶۸ | ..... | ۱- هرس کلاسیک                             |
| ۱۷۱ | ..... | ۲- هرس آمریکایی یا طویل                   |
| ۱۷۴ | ..... | هرس سبز                                   |
| ۱۷۵ | ..... | جوانه‌گیری                                |
| ۱۷۹ | ..... | زردآلو و روش‌های پرورش و هرس آن           |
| ۱۸۰ | ..... | زردآلو                                    |
| ۱۸۰ | ..... | هرس زردآلو                                |
| ۱۸۱ | ..... | هرس فرماسیون درختان زردآلو                |
| ۱۸۳ | ..... | هرس باردهی درختان زردآلو                  |
| ۱۸۹ | ..... | گیلاس و آلبالو و روش‌های پرورش و هرس آن   |

|                                               |     |
|-----------------------------------------------|-----|
| گیلاس و آلبالو.....                           | ۱۹۰ |
| هرس گیلاس و آلبالو.....                       | ۱۹۱ |
| هرس باردهی.....                               | ۱۹۱ |
| پنسمان.....                                   | ۱۹۴ |
| گوجه و آلو و روش‌های پرورش و هرس آن.....      | ۱۹۷ |
| گوجه و آلو.....                               | ۱۹۸ |
| هرس گوجه و آلو.....                           | ۱۹۸ |
| هرس باردهی.....                               | ۱۹۹ |
| بخش سوم- درختان میوه خشک                      |     |
| گردو و روش‌های پرورش و هرس آن.....            | ۲۰۳ |
| گردو.....                                     | ۲۰۴ |
| هرس گردو.....                                 | ۲۰۵ |
| هرس باردهی.....                               | ۲۰۹ |
| بادام و روش‌های پرورش و هرس آن.....           | ۲۱۱ |
| بادام.....                                    | ۲۱۲ |
| هرس بادام.....                                | ۲۱۲ |
| فندق و روش‌های پرورش و هرس آن.....            | ۲۱۵ |
| فندق.....                                     | ۲۱۶ |
| هرس فندق.....                                 | ۲۱۶ |
| پسته و روش‌های پرورش و هرس آن.....            | ۲۱۹ |
| پسته.....                                     | ۲۲۰ |
| هرس پسته.....                                 | ۲۲۰ |
| هرس فرمی.....                                 | ۲۲۰ |
| هرس باردهی.....                               | ۲۲۱ |
| بخش چهارم- درختان میوه گرمسیری و نیمه گرمسیری |     |
| انار و روش‌های پرورش و هرس آن.....            | ۲۲۵ |
| انار.....                                     | ۲۲۶ |
| هرس انار.....                                 | ۲۲۷ |
| هرس باردهی.....                               | ۲۲۸ |
| انجیر و روش‌های پرورش و هرس آن.....           | ۲۳۱ |

| صفحه | عنوان                                            |
|------|--------------------------------------------------|
| ۲۳۲  | انجیر.....                                       |
| ۲۳۲  | هرس فرمی انجیر.....                              |
| ۲۳۲  | ۱- هرس فرمی بوته‌ای.....                         |
| ۲۳۳  | ۲- هرس فرم پابلند.....                           |
| ۲۳۵  | هرس باردهی.....                                  |
| ۲۳۶  | هرس پاییزه.....                                  |
| ۲۳۶  | هرس سبز.....                                     |
| ۲۳۹  | زیتون و روش‌های پرورش و هرس آن.....              |
| ۲۴۰  | زیتون.....                                       |
| ۲۴۰  | هرس فرمی زیتون.....                              |
| ۲۴۱  | هرس باردهی زیتون.....                            |
| ۲۴۳  | مرکبات و روش‌های پرورش و هرس آن.....             |
| ۲۴۴  | مرکبات.....                                      |
| ۲۴۴  | هرس مرکبات.....                                  |
| ۲۴۵  | ۱- هرس تشکیل فرم.....                            |
| ۲۴۶  | ۲- هرس درختان مسن.....                           |
| ۲۴۷  | ۳- هرس درختانی که در اثر سرما صدمه دیده‌اند..... |
| ۲۴۷  | زمان هرس.....                                    |
| ۲۴۷  | رابطه بین هرس و انواع مختلف مرکبات.....          |
| ۲۴۸  | پنسمان.....                                      |
| ۲۴۸  | هرس برای تنظیم شاخه‌ها و مقدار میوه.....         |
| ۲۵۱  | خرمالو و روش‌های پرورش و هرس آن.....             |
| ۲۵۲  | خرمالو.....                                      |
| ۲۵۲  | هرس خرمالو.....                                  |
| ۲۵۳  | ازگیل ژاپنی و روش‌های پرورش و هرس آن.....        |
| ۲۵۴  | ازگیل ژاپنی.....                                 |
| ۲۵۴  | هرس ازگیل ژاپنی.....                             |
| ۲۵۷  | خرما و روش‌های پرورش و هرس آن.....               |
| ۲۵۸  | خرما.....                                        |
| ۲۵۸  | هرس برگ.....                                     |



|                                |                                |
|--------------------------------|--------------------------------|
| ۲۵۸                            | هرس دمیرگ                      |
| ۲۵۸                            | هرس پاجوش                      |
| ۲۵۹                            | تنک یا هرس میوه                |
| ۲۶۱                            | موز و روش‌های پرورش و هرس آن   |
| ۲۶۲                            | موز                            |
| ۲۶۲                            | هرس موز                        |
| ۲۶۳                            | انبه و روش‌های پرورش و هرس آن  |
| ۲۶۴                            | انبه                           |
| ۲۶۴                            | هرس انبه                       |
| بخش پنجم- درختان میوه دانه‌ریز |                                |
| ۲۶۹                            | کیوی و روش‌های پرورش و هرس آن  |
| ۲۷۰                            | کیوی                           |
| ۲۷۰                            | هرس کیوی                       |
| ۲۷۰                            | سیستم ستونی یا صلیبی           |
| ۲۷۳                            | سیستم آلاچیقی یا پرگولا        |
| ۲۷۳                            | سیستم حصاری یا دیواری          |
| ۲۷۵                            | هرس زمستانه                    |
| ۲۷۷                            | هرس تابستانه                   |
| ۲۷۸                            | هرس پایه‌های نر                |
| ۲۷۹                            | انگور و روش‌های پرورش و هرس آن |
| ۲۸۰                            | انگور                          |
| ۲۸۰                            | هرس انگور                      |
| ۲۸۳                            | فصل هرس بوته مو                |
| ۲۸۳                            | هرس زمستانه و یا هرس خشک       |
| ۲۸۴                            | هرس سبز یا هرس تر              |
| ۲۸۴                            | حذف جوانه                      |
| ۲۸۴                            | هرس شاخه‌های سبز               |
| ۲۸۵                            | هرس برگ‌ها                     |
| ۲۸۵                            | هرس خوشه                       |
| ۲۸۵                            | ایجاد شکاف پوستی               |

|     |                                      |
|-----|--------------------------------------|
| ۲۸۶ | شدت هرس                              |
| ۲۸۷ | هرس فرم‌دهی                          |
| ۲۸۸ | فرم خزنده                            |
| ۲۹۱ | فرم پاچراغی                          |
| ۲۹۴ | فرم دیواری                           |
| ۲۹۴ | کوردون یک طرفه افقی                  |
| ۲۹۶ | کوردون دو طرفه                       |
| ۲۹۹ | بادبزی نوع شماره ۱                   |
| ۳۰۰ | بادبزی نوع شماره ۲                   |
| ۳۰۱ | فرم چتری                             |
| ۳۰۳ | فرم پاندولی                          |
| ۳۰۳ | فرم سیلوز                            |
| ۳۰۴ | فرم یوخ                              |
| ۳۰۶ | فرم داربستی                          |
| ۳۰۷ | فرم گیو                              |
| ۳۰۹ | فرم لیوانی                           |
| ۳۱۰ | جوان کردن تاک‌های مسن                |
| ۳۱۱ | انگور فرنگی و روش‌های پرورش و هرس آن |
| ۳۱۲ | انگور فرنگی                          |
| ۳۱۲ | هرس انگور فرنگی                      |
| ۳۱۳ | فرم بوته‌ای تک تنه‌ای                |
| ۳۱۴ | فرم بوته‌ای چند تنه‌ای               |
| ۳۱۵ | فرم کوردون                           |
| ۳۱۷ | تمشک و روش‌های پرورش و هرس آن        |
| ۳۱۸ | تمشک                                 |
| ۳۱۸ | هرس فرماسیون                         |
| ۳۲۰ | هرس باردهی                           |
| ۳۲۱ | زرشک و روش‌های پرورش و هرس آن        |
| ۳۲۲ | زرشک                                 |
| ۳۲۲ | هرس زرشک                             |

|     |                                               |
|-----|-----------------------------------------------|
| ۴۲۵ | ذغال اخته و روش‌های پرورش و هرس آن            |
| ۴۲۶ | ذغال اخته                                     |
| ۴۲۶ | هرس ذغال اخته                                 |
|     | بخش ششم - درختان میوه متفرقه                  |
| ۴۳۱ | توت و شاه توت و روش‌های پرورش و هرس آن        |
| ۴۳۲ | توت و شاه توت                                 |
| ۴۳۲ | هرس توت و شاه توت                             |
| ۴۳۳ | عناب و روش‌های پرورش و هرس آن                 |
| ۴۳۴ | عناب                                          |
| ۴۳۴ | هرس عناب                                      |
| ۴۳۵ | چای و روش‌های پرورش و هرس آن                  |
| ۴۳۶ | چای                                           |
| ۴۳۷ | هرس تشکیل فرم                                 |
| ۴۴۲ | هرس‌های متداول در ایران                       |
| ۴۴۲ | ۱- سر هرس                                     |
| ۴۴۳ | ۲- هرس کمربر                                  |
| ۴۴۳ | ۲- هرس کفر                                    |
| ۴۴۴ | تقویم زمانی هرس درختان میوه                   |
|     | فصل سوم - هرس درختچه‌های زینتی                |
| ۴۴۵ | مقدمه                                         |
| ۴۴۴ | رز و روش‌های پرورش و هرس آن                   |
| ۴۴۸ | رز (گل سرخ)                                   |
| ۴۴۹ | هرس انواع گل سرخ                              |
| ۴۴۹ | هرس فرمی                                      |
| ۴۵۳ | هرس سبز                                       |
| ۴۵۴ | زمان هرس گل سرخ                               |
| ۴۵۵ | هرس فرمی و تزئینی درختان و درختچه‌های غیرمثمر |
| ۴۶۲ | هرس درختچه‌های زینتی                          |
| ۴۹۳ | هرس شکل‌دهی درختان                            |

|     |                                            |
|-----|--------------------------------------------|
| ۳۹۴ | اشکال آزاد درختان جوان                     |
| ۳۹۷ | ۱- دایره‌ای                                |
| ۳۹۷ | ۲- تاج                                     |
| ۳۹۸ | ۳- مارپیچ                                  |
| ۳۹۹ | هرس شکل‌دهی با چارچوب فلزی خارجی           |
| ۴۰۲ | مراقبت از درختان هرس شده                   |
| ۴۰۳ | گیاهانی که برای هرس شکل‌دهی مناسب می‌باشند |
| ۴۰۳ | گیاهان برگ‌پهن                             |
| ۴۰۶ | گیاهان سوزنی‌برگ                           |
| ۴۱۰ | فرم‌دهی با پیچک                            |
| ۴۱۰ | پیچک به شکل مارپیچ                         |
| ۴۱۱ | پیچک به شکل کره                            |
| ۴۱۳ | منابع مورد استفاده                         |

حمد و سپاس خداوند متعال را که توفیق خدمت به ما عطا نموده و فرصتی عنایت فرمود تا کتاب هرس درختان میوه و درختچه‌های زینتی را تقدیم دانشجویان، باغداران و علاقمندان نماییم.

هرس یکی از عملیات مهم باغبانی می‌باشد که اجرای صحیح آن لازمه داشتن آگاهی، تخصص و تجربه است و متأسفانه در کشورمان هنوز هرس اصولی و علمی چندان متداول نبوده و همانگونه که در پیشگفتار کتاب هرس علمی و عملی نگارنده اول آمده است گاهی رفتار ما انسان‌ها با درختان و گیاهان آن چنان بی‌رحمانه است که سرانجام آنان را نادیده گرفته و فقط به قطع و کوتاه کردن می‌اندیشیم.

از این رو با توجه به استقبالی که از کتاب هرس علمی و عملی صورت گرفته بود و نایاب شدن نسخ آن و اعلام آمادگی مدیریت محترم انتشارات علم کشاورزی ایران بر تجدید چاپ کتاب پس از مدت‌ها بر آن شدیم تجدید نظر کلی در آن کتاب لحاظ داشته و با انجام اصلاحات و اضافه کردن مطالب و تصاویر جدید، کتاب حاضر را با عنوان هرس درختان میوه و درختچه‌های زینتی ارائه نماییم. در این کتاب نیز سعی شده مطالب در حد امکان به صورت ساده و روان به رشته تحریر درآید تا ضمن اینکه دانشجویان، باغداران و کارشناسان فضای سبز از مطالب آن برخوردار شوند، علاقمندان به باغبانی نیز بتوانند از آن استفاده شایان ببرند.

امید است مطالعه کنندگان این کتاب و کارشناسان باتجربه در این زمینه با نگرش منتقدانه آن را مطالعه نموده و نویسندگان را از نظرات اصلاحی خود برای ارائه بهتر در چاپ‌های بعدی مطلع فرمایند.

جمشید حکمتی - سید مهدی میری

## مقدمه

تاریخچه مدون و شکل گرفته‌ای که دقیقاً نمایانگر آن باشد که بشر از چه زمانی تصمیم به هرس درختان نموده است در دسترس نمی‌باشد. لیکن پارهای گزارش‌ها و نوشتارها چنین نشان می‌دهد که کشاورزان رومی با درختان پا کوتاه آشنایی داشته‌اند. تنوفراستوس (Theophrastus) مورخ یونانی در قرن سوم قبل از میلاد درباره درختان میوه پا کوتاه مطالبی نوشته است. در هر حال برداشت ما چنین است، قدمت این هنر می‌تواند به راستای طول تاریخ کشاورزی باشد، خاصه آن که همزمان با درک افزونی محصول و اثرات آن در مسائل اقتصاد کشاورزی، فن هرس در سیستم باغداری به نوعی بتدریج جان گرفته و به صورت کلاسیک و مرسوم امروزی درآمده است و شاید در طی قرون آینده تکامل یافته و کیفیت بهتری بیابد. بنابراین هرس درختان در باغبانی و باغداری پدیده‌ای جدید و نوظهور به شمار نمی‌رود.

در پارهای از نوشتارها چنین آمده است که در حدود شش هزار سال پیش چینی‌ها و مصری‌ها برای اولین بار اقدام به هرس درختان نموده‌اند و هدف از این عمل پرورش درختانی با تولید میوه بهتر و منظم بوده است. این فن به تدریج با نفوذ تاریخ و اثرات آن از مصر به سراسر اروپا کشیده و گسترش یافته است. در طول تاریخ تجربه‌های علمی و عملی در مورد اجرای عملیات هرس روی درختان چنین نشان داده است که نخست شناسایی دقیق اعضاء و اندام‌های مختلف آن‌ها ضروری می‌باشد. زیرا عدم آشنایی و اطلاع از خصوصیات اعمال اندام‌های گیاهی و اجرای عمل هرس خود به جای آن که مفید افتد، عملی مضر و خطرناک برای رشد و نمو و باردهی درختان می‌باشد.

برخی از باغبانان براساس تجربیات سالیان دراز خود توانسته‌اند تنوع بسیاری در چگونگی هرس و فرم‌دهی درختان میوه بدست آورند، که گاهی این تجربیات همانند و هماهنگ با یکدیگر نمی‌باشند. ولی امروزه آشنایی با علم فیزیولوژی گیاهی روش‌هایی منظم و دقیقی را ارائه کرده است که می‌تواند در هرس درختان میوه، کم و بیش نوعی هماهنگی در بین گونه‌ها و واریته‌ها ایجاد نماید. برای روشن شدن مطلب عنوان شده مثالی را ذکر می‌کنیم. اگر دو باغبان درختان میوه خود را منطبق بر یک روش معین هرس نمایند، امکان دارد که هرس در یک باغ موفقیت‌آمیز بوده و در باغ دیگری موفقیت حاصل نگردد. حال این سؤال پیش می‌آید، که علت عدم موفقیت در یکی از دو باغ مزبور چه بوده است؟ برای تحلیل این پدیده لازم است به اختصار گفته شود، درختان میوه در بین خود بر حسب جنس، نوع، واریته، سن، مسائل آگروتکنیکی، گرما، سرما، زمان اجرای عملیات هرس و درجه آسیب‌پذیری درختان نسبت به آفات و بیماری‌ها متفاوت می‌باشند، هم چنین عوامل محیطی (خاک، آب و...) یکسان نیستند. توضیح آن که هرس درختان مو و درختان هلو، سیب و ... یکسان و همانند نمی‌باشند، ولی عملاً قطع شاخه‌ای را چه

بی‌رویه و یا با رعایت اصول واقعی فن هرس، هرس می‌گویند. بنابراین لازم است قبل از اقدام به هرس درختان میوه، به طور دقیق از خصوصیات ذکر شده اطلاع صحیحی در دست داشته باشیم. زیرا با عمل هرس در قدرت زایشی و رویشی درختان میوه مستقیماً دخالت می‌نماییم.

شاید به قول لافوزه (La Foret) علم یا فن هرس در مقایسه تشبیهی همانند عمل جراحی است که بشر توسط آن توانسته در رشد و نمو گیاهان و میزان محصول دخالت نموده و در پاره‌ای موارد با ایجاد فرم‌های خاصی زیبایی چشم‌گیری را خلق نماید.

بنابراین سعی شده است در این مجموعه با کلام و گفتاری ساده مطالبی به اختصار در مورد اصول و فیزیولوژی هرس، معرفی روش‌های مختلف هرس پاره‌ای از درختان میوه مرسوم و متداول در ایران را بیان نماییم. ضمناً برای آشنایی با هرس انواع درختان زینتی که کم و بیش برای همگان سؤالاتی دربردارد، مطالبی را مختصراً ارائه می‌دهیم. امید است این مجموعه بتواند تا حدودی مشکلات عمل هرس را برای علاقمندان روشن نماید.